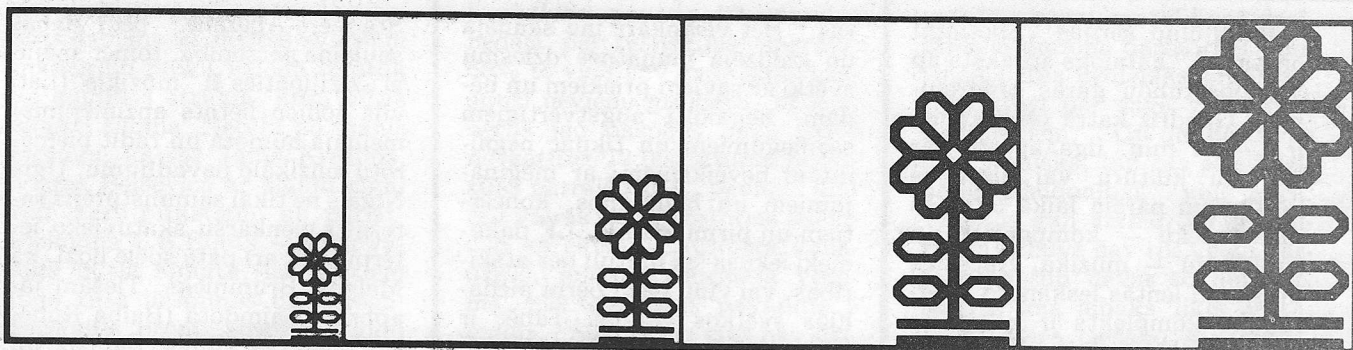

1979. gada oktobrī num. 26 Latviešu fonda apkārtraksts

LF DALĪBNIEKU PIEŠĶĪRUMI

1979. gada balsošanas par piešķirumiem rezultātus paziņoja NNN pilnsapulcē, š.g. 1. septembra priekšpusdienā. Piešķirumus saņēma:

1. Ilgas Gravas jauno skolotāju seminārs, \$4,776 ar 460 punktiem.
2. Andreja Oltes "Kā un kāpēc" brīnumgrāmatīņu sērija bērniem \$1000 ar 409 punktiem.
3. Jāņa Valdmaņa latviešu video-lenšu studija un bibliotēka, Kanādas \$10,000 ar 408 punktiem.
4. ALA — Latviešu Institūta Latvju enciklopēdija 1962-77, \$3000 ar 320 punktiem.
5. Sandras Lazdiņas Latviešu tautas pārdzīvojumu mutvārdu dokumentācija, piešķiramās summas (\$19,900) pārpalikumu (apmēram \$2500) ar 294 punktiem.

Sikāku pārskatu par balsošanas rezultātiem sniegsim nākošā apkārtraksta numurā.

LF PABALSTĪTIE PROJEKTI KAS PABEIGTI KOPŠ 1977. GADA

Informācija par projektiem, kas pabeigti līdz 1978. gadam, atrodama 24. apkārtraksta 5. lpp. Nākošā apkārtrakstā rakstīšu par piešķirumus saņēmušiem nepabeigtiem projektiem.

Tālāk minētie gada skaitļi ap-

Darbība

zīmē piešķiruma gadu. Katram projektam minēta neatmaksājama piešķiruma (P) vai aizdevuma (A) summa ASV vai Kanādas (Kan.) dolāros.

A. Atbalstu piešķirusi dalībnieki gadskārtējā balsojumā.

1975 Latviskās audzināšanas ietekme uz jauniešu personisko un sabiedrisko attīstību. Solveigai Miežītei pētījumam, kura rezultātu aprakstu var saņemt ieinteresētie. \$1000 P

"Spotlight on Latvia" raidījumu iedzīvināšanai.

Latviskā Mantojuma Fondam raidāmmateriālu kataloga sastādīšanai, kuru izplatīs latviešu kolonijās.

\$1000 P

1977 Latviešu mūzikas instrumenti.

Pētera Aldiņa ansamblim. Iegādātie instrumenti: tenora un basa āžragi, soprāna stabule, kaula svilpīte, dažādi ritma instrumenti, dūdas. \$1800 P

Bērnu kāršu spēle "Ganiņš" Austrai Liepiņai. Kāršu spēle iznākusi un pieprasāma grāmatu galdos.

\$6000 A

"Latvijas vēsture 1300 — 1500"

Indriķim Šternam manuškripta materiālu sagādei.

\$700 P

1978 Uzvedums "Mārietas dziesma" \$10000 P

B. Sēklas naudu piešķirusi padome:

1978 Laimonim Streipam vēstures materiālu sagādei pamatskolas 3., 4. un 5. klasei \$400 P

Valdim Muižniekam Rietummičigenas kursu atbalstam \$300 P

Andrejam Jansonam — "Spridīša" izrādes atbalstam \$500 P

Bērnu žurnālam "Mazputniņš" \$500 P

"Gaidot Godo" uzvedumam \$1000 P

1979 "Akacim" skaņu plates izdošanai \$1000 A

Alfrēdam Straumanim baltiešu lugu krājuma "The Golden Steed" izplatīšanai bibliotēkās \$600 P

2x2 skolotāju sagatavošanas semināram

\$1000 P (Kan.)

V. Bērziņam tautas dziesmu ielasišanai skaitļotājā (klūdu labotāju atalgošanai) \$1000 P

J. Valdmanim "Mārietas dziesmas" uzņemšanai video lentā \$400 P (Kan.)

V. Labinskim jaunatnes kursu rīkošanai Anabergā, Vācijā \$500 P

M. Štauveram dziesmu spēles "Varoņdarbi" izrādes atbalstam \$1100 P (Kan.)

1979. g. 1. sept. Rita Gale Uibo

Raidījumu sērijas "Spotlight on Latvia" katalogs apraksta ap 300 pusstundu garas programmas. Gandrīz katrā programmā ir 3—4½ min. ilga apcere par latviešu kultūru vai Latvijas vēsturi un pārējā laikā latviešu mākslinieku — komponistu un izpildītāju — mūzika. Katalogs un skaņu lentās ieskaņoto programmu komplekts ir novietots Bostonas publiskajā bibliotēkā.

Katalogs domāts interesentiem angļiski runājošās zemēs, kas vēlētos vietējās raidāmstacijās izkārtot vienu, vairākus vai periodiskus pusstundu garus (28 min. 40 sek.) radio raidījumus. Programmas pieteikumu iespējams mainīt, kaut gan lentā ieskaņotais teksts ir bez "lokalitātes" vai oriģinālā raidījuma datuma.

Katalogu izsūta un raidījumu lentas par \$15 (viena pusstunda) un sūtīšanas izdevumiem abos virzienos izīrē Latviskā mantojuma fonds c/o Mr. S.Lambers 67 Randolph St., Canton MA 0202, USA (tele. 617-828-4428).

Sikas ziņas par "Spotlight on Latvia" sēriju ir atrodamas Arhīva 18. sējuma 125. lappusē.

*

Paredzēts, ka Ziemassvētku tirgū parādīsies LF atbalstītais Ulža Streipa pasaku grāmatas un skaņu plates komplekts "Klausies un lasi." Komplekts domāts lasīt sācējiem. Grāmata ilustrēta un iespiesta ar lieliem burtiem. Bērni varēs reizē klausīties pasaku skaņu platē un lasīt to grāmatā.

*

NNN 1979

Reizumis NNN pieslēdzas kādam lielākam kultūrālām sarīkojumam — kā šogad, kad tā notika Trešo latviešu jaunatnes dziesmu svētku laikā. Tādos gadījumos LF sarūpētā kultūrālā programma sarūk. Šoreiz tā sastāvēja no Ritas Gāles vadītās "Dzejas un tējas" un Jāņa Peniķa vadītās "Sabiedriskās tie-

sas." Bet visapkārt jau skanēja un guldzēja jaunatnes dziesmu svētki ar saviem priekiem un bēdām, negaidīti augstvērtīgiem sasniegumiem un tikpat negaidītām neveiksmēm; ar mēģinājumiem un ballēšanos, koncertiem un pirmizrādēm. LF dalībnieki iekusa šai mutuli bez atšķirības, vai viņu pašu bērni piedalījās svētkos vai nē. Tāpēc ir grūti tagad atšķelt istenos LF sarīkojumus no vispārējās svētku gaisotnes, un drusku jārunā arī par to.

Daži spilgti mirkli šais daudzšķautņainajos svētkos: virsdiriģentu pārbīlis svētku koncertam sākoties, kad brīnumainā kārtā 325 pieteikto un mēģinājumu samācīto svētku kopkora dziedātāju vietā no skatuves pēkšņi smaidīja pretim vairāk nekā 400! Jādomā, ka šis apstāklis padarīja dažu jauno dziesmu atskaņošanu mazliet "pūkainu". Tāpat jāņem vērā arī jauno, tieši šiem dziesmu svētkiem veltīto dziesmu skaits, kas bija tādā pārsvarā, ka kāds svētku apmeklētājs komponistam Jānim Kalniņam atzinies, ka no visa svētku koncerta zinājis tikai divas dziesmas: Latvijas himnu sākumā un spontāni nodziedāto Pūt, vējiņi beigās... Un tomēr, daļa apmeklētāju atcerējās, cik skaisti, svaigi un precīzi jaunatnes koris bija skanējis 2. svētkos Ročesterā un 1. svētkos Montrealā. Visu to gan daļēji atsvēra četrgadīga svētku koriste, kas kādas dziesmas atkārtojuma reizē tā aizrāvās, ka palika par lēnu un beigās kādu pustakti bija dzirdama dziedot solo. Tas bija tik iederingi, ka nekāda iepriekš izdomāta puante to nevarētu atsvērt.

Un visbeidzot — "Varoņdarbi". Tie nenoliedzami izvērtās par šo svētku smagumpunktu. Lai tā notiktu, kādi 80 jauni cilvēki bija ziedojuši savas vasaras pūles un — viņiem izdēvās! Raiņa pētniece Baņuta Rubesa, ņemot palīgā vairākus jauktus mītus, radījusi darbu, kas tāpat kā "Zelta zirgs" izskaidrojams vismaz četros līmeņos. Dace

Štauvēre-Aperāne, pēc dabas saulaina personība, tomēr spējusi iedziļināties šī "mūzikla" (Latvijā šodien lietots apzīmējums) melnajā humorā un radīt piemērotu mūzikālo pavadījumu. Ugis Nigals ne tikai samunsturējis sarežģīti vienkāršu skatuvisko ietēru, bet arī pats spēlē līdzī, kā Melnais Bruņinieks. Tiešām jāapbrīno Laimdota (Baiba Rubesa), Spīdola (Laila Salīņa) un Kurbads (Aivars Gobinš), kā tie ar rūdītu Brodveja zvaigžņu aplombu spēja iedzīvināt savas prasīgās lomas. Bet Vecais Gramatiķis (Jānis Kļaviņš) ar saviem citātiem rādīja ne tikai Turbadu iekāpušu pašu savā mītā, bet arī jau nākamajā dienā bija manāms, ka šie citāti izkāps no lugas un dzīvos līdzī trimdas latviešu ikdienā, pieminēšanas biežumā pārspēdami Mērnīku laikus, drošsirdīgo kareizi Šveiku un Old Vāverli. Un vēl — vienreizējais pārdzīvojums — ieskatīties orķestra padziļinājumā skatuves priekšā un pamanīt gandrīz tikai pazīstamas sejas: visi jaunie latviešu mūziķi vienkopus un Kolibri ansamblis piedevām! Un mazā Dace diriģē palēkdamās.

Tādi, lūk, cienījamie lasītāji, bija Trešie latviešu jaunatnes dziesmu svētki, kuru gaisotnē norita arī NNN '79. Iesākās samērā civilizēti, ar "Dzeju un tēju" piektdienas vakarā, kur, Ritai Gālei veicot pieteicējas un iepazīstinātājas pienākumus, savus darbus lasīja: Jānis Krēsliņš (citējot Vizmu Belševicu, kas citējusi T.S.Eliotu), Valda Dreimane, Lalita Muižniece, Volde-mārs Avens, Aina Zemdega, Baiba Bičole, Jānis Kļaviņš, Modris Mednis un Rita Gāle. Jaunajai dzejniecei Ritai Rum-pēterei šis sarīkojums pirmdienas rīta gurdienās atmiņās atai-nojās šādi:

"Sežu un vēroju:

Ap apaļiem galdiem grozās dzeja un mums tasēj lej tēju. Un

dzejnieki pie galdiem savus pirkstus dancina uz tasītes svilošām malām un jauka valoda izsprūk kā auglības strūkla, kura visus skaisti žilbina. Netālu no manis ieraugu, ka sēž Jānis Krēsliņš, Vizma Belševica ar slaidu cigareti starp pirkstiem, un pārlatviskotais T.S.Eliots — viņu valoda ir tik spilgta, ka ap tiem dejo zilas liesmiņas un sprēgā. Paskatos prom: ieraugu Valdu Dreimani — tā ar tālām acīm iegrimusi savā tējas mirgojumā un tajā peld ūdens rozes un vasarīgi kumeļi brien tajā. Un pie tā paša galda, bet citā pasaule iesapņojusies, sēž Lalita Muižniece — no tases tai kvēlo pretim mīlestības acis, reizēm skarbas. Gala durvis atsitās vaļā un iepeld Voldemārs Avens un Mocarts, mīlīgi šūpodamies kuģīti. Šim tvaikonītim seko Aina Zemdega, roku rokā sadevusies ar smaidīgu Gotlandi, sērīgu Latviju. Un vēl durvis pēdējo reizi veras un ieskrien baskājains Modris Mednis un vizuļojuša Staburadze. Un manus matus parauj liela gaisa kustība — paskatos, kaislīgi aizdejo lunkans indiānis un Baiba Bičole, kuras acis drusciņ skumīgi paskatās manī. Jānis Klaviņš spoguļos bur domas, un Rita Gāle padrāžas man garām, nupat kā izkāpusi no lidmašīnas: kārtību jāievēd šajā burzmā! Bet pēkšņi klušums... tukšas tasītes, karotes, salvetītes, puspīrādžiņš vēl uz galdiņiem — bet dzīrās dzejnieki aizdejojuši savi prom, un skaisti vēl virpuļo to ēnas un gaismas."

Jānis Peniķis par paša vadītās sabiedriskās tiesas mērķi minēja "Uzliet aukstu ūdens šalti vieglai sajūsmā" — uzurdiņt problēmas, ko mēdz paslaucīt zem paklāja, Iesākumam viņš uzskaitīja 5 problēmu kompleksus.

Juris Mazutis, kaut arī pats pelna maizi kā radio inženieris, par saziņu tehnikas lauku izteicās visai kritiski, palīgā ņemdams šādu statistiku: caurmēra

kanādietis pavada 23 stundas nedēļā pie televīzijas aparāta. 60% to vidū nav gada laikā izlasījuši nevienu grāmatu. 12 g.v. bērns jau paspējis savā dzīvē noskatīties 12.000 stundu televīzijas pārraižu (t.i., pavadīt divreiz vairāk laika skatoties televīziju kā skolā). Caurmēra kanādietis, mirstot caurmēra vecumā, pie televīzijas pavadījis 9 gadus. "Šos gadus viņš nav dzīvojis, bet sēdējis", Mazutis teica. Ja domājam, ka caurmēra latviešu statistika pārāk atšķiras no caurmēra kanādieša, tad jāpaskatās tikai uz mazajiem periodisko izdevumu un grāmatu metieniem. "Mēs dzīvojam mūsu kultūrai ļoti indīgā vidē," Mazutis teica. "Ko līdz latviešu skolas 3 st. nedēļā, ja pārējo laiku bērni salaulāti ar televīziju?" Mazutis atstāstīja arī nesen izvestu aptauju, kas rāda, ka pēdējā laikā strauji mainījušas sabiedriskā vērtības. Vecās — pašuzpurēšanās ģimenes nākotnei, sabiedrības normu akcepts, čaklība darbā, mantas un īpašuma vēlamības īpatsvars — 80% apmērā vairs nav operatīvas. Jaunās vērtības ir pašreālizācija, pašapmierinājums un pašizteiksme. Arī šai ziņā liela loma televīzijai, jo tā atbalsta jaunās vērtības, bez tam pasniedz it kā daudz informācijas, bet seklā līmenī. Visbeidzot Mazutis citēja vēl kādu aprēķinu, pēc kura caurmēra kanādiešu ģimene no katriem 100 dolariem par grāmatām izdod 77 centus, kopā ar izglītību \$1.74; bet par tabaku \$1.95, par alkoholu vairāk nekā 4 dolarus, par ēšanu restorānos vairāk nekā 4 dolarus, bet izklaidi — vairāk nekā 6 dolarus.

Jānis Trapāns ņemās kritizēt latviešu centrālās organizācijas. Tāpēc, ka tās nav veikušas vajadzīgo kā kulturālā, tā sabiedriskā jomā, 50tajos un 60tajos gados radušies tādi iestādījumi kā Rietummičigenas universitātes vasaras kursi, Latviešu Fonds, 2x2 u.c. Uldis Grava gan kādreiz esot deklarējis, ka ALA

uzdevums esot savest kopā darītājus ar darāmo darbu, bet tādā veidā pašas centrālās organizācijas kļūst par sava veida bezdarbniekiem. "Un ja bezdarbs tik chronisks, tad tas sāk līdzināties klaidonībai," viņš teica. Trapāns gan atzina, ka organizāciju uzbūve nav tik viegli pārtaisāma, un nevar to nojaukt, iekams kas labāks likts vietā. Viņš ieteica ciešāku sadarbšanos dažādo organizāciju starpā, par labu piemēru minot skolotāju kusus, ko kopīgi rīko Kursas, 2x2, LF un ALA.

Līga Ruperte pievienojās, ka sadarbība vēlama, jo pašreiz latviešu sabiedriskās dzīves vadība ļoti jūtams cilvēku, enerģijas un naudas trūkums. Latviešiem tikko iebraucot Amerikā bija nepieciešami atdarināt Latvijas sistēmu, amatus; sabiedrība bija vajadzīga kā vide, kur justies svarīgam; tāpēc arī tika dibinātas tik daudz organizāciju, ar tik daudz amatiem, kas palikuši mantojumā tagad aktīvajai paaudzei kā tukša struktūra. Mūsu dienās latviešu sabiedrība vajadzīga, lai apmierinātu specifiski latviskās vajadzības, sabiedrisko stāvokli iegūstam paši savā laukā patvēruma zemes sabiedrībā. Līga Ruperte atzinās, ka vislabprātāk no šīs problēmas atkratītos ar veco labo teicienu: "Es to putru neievāriju", un savā darbā pagaidām izlīdzējusies tā, ka nevajadzīgās nozares atstājusi uz papīra, koncentrējoties uz tām, kas vēl ir aktīvas. Viņa arī ieteica elastīgāku pieeju darba, sabiedriskajā laukā — ļaut jauniem spēkiem pastrādāt, izvest dzīvē iecerētos projektus un tad atkal ļaut viņiem kādus gadus aiziet sāpus, "uzpildīt baterijas."

Jānis Riekstiņš, būdams ALA priekšsēdis, pēkšņi apjauta, ka sēdēt pie šī paneldiskusiju galda pašreiz nav izdevīgi, jo, lai gan viņš pats daudz strādājis gar augstāk aprakstītām problēmām, pašreizējā situācijā viņš tās nevar kritizēt — nedz arī aizstāvēt. Viņš izlīdzējās ar savu